

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir
 EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
 UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO
 Računi pri pošto čekovnem zavodu:
 Ljubljana št. 10-351
 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Bombe na Aleksandrijo

Tudi letalski napadi na Malto so se nadaljevali — štiri sovražna letala sestreljena

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 5. maja naslednje 703. vojno poročilo:

V Cirenaiki delovanje patrol.

Angleško letalo, ki je sodelovalo pri napadu na Bengazi in ki ga je zadelo topniško protilletalsko obrambo, je tresčilo na tla in plamenih. Dva člana posadke, ki sta se rešila, sta bila ujeta.

Napadi Italijanskih in nemških letalskih oddelkov na Malto so imeli za cilj letališča v Mikabi, Kudji, Halfarju in skladišča v Florijani. V spopadih v zraku s sovražnimi letali je naša letalska skupina sestrelila dve letali tipa »Spitfire«, ki sta padli v morje.

Letala so se ponovno bombardirala Aleksandrijo v Egiptu in so z gotovimi učinki zadela železnice in pristaniške naprave. V zraku nad Egiptom je nemško

letalo uničilo sovražni štirimotorni bombnik ameriškega tipa.

Rim, 6. maja. s. Pri zadnjem napadu na vojaške naprave na Malto so letala osi z bombami zadela med drugim skladišča žita v La Valletti. Razdejana so bila tudi skladišča drugih potrebščin.

Berlin, 6. maja. s. »Völkischer Beobachter« in »Lokal-Anzeiger« pa tudi drugi nemški dnevnik opozarja, da na sijajne uspehe, ki so jih italijanske oborožene sile dosegle od pričetka vojne do danes, ter beležijo zlasti ogromno število sovražnih letal, ki so bila sestreljena ali uničena na posameznih letališčih, kakor tudi veliko število vojni in trgovinskih ladij, ki so bile potopljene ali poškodovane po zaslugi italijanskih oboroženih sil sprito junaštva in samozatajevanja italijanskih borcev.

Odločilna vloga italijanske mornarice

Berlin, 6. maja. s. »Börsenzeitung«, glasilo nemških oboroženih sil, je objavila uvodnik pod naslovom »Italijanska brodogradnja«, v katerem razpravlja o strateškem položaju na Sredozemskem morju in podaja dokaz, kako je italijanska brodogradnja vsilila angleškim pomorskim oboroženim silam svojo posebno taktiko. Odpravila se je prave pomorske bitke, ki jih je prej sovražna brodogradnja zmerom izražala. Novi mornariški sredozemski zemljevid kaže sedaj v glavnem eno samo veliko prometno pot, ki se v skrajni meri izkorišča. Ta pot veže Tripolitanijsko Italijo. Na njej se neprestano razvija promet, po njej se oskrbujejo oborožene sile osi v Afriki. To je bistvenega pomena za italijansko in nemško strategijo in se lahko smatra za pozitivno postavko v vojaškem računu osi. Dosežena pa je bila ta prednost izključno le s pomočjo najnove moderne italijanske vojne mornarice in do skrajnosti izrabljene naravne pozicije, ki jo zavzema Italija na tem področju. Čeprav ni mogoče tajiti pomena letalskih oboroženih sil kot silnega napadalnega orožja kakor tudi ne pomena podmorniških sil v borbi proti sovražni plovi, je treba vendarle priznati, da bi vse te oborožene sile brez hrbenice, ki jo zanje predstavlja močno vojno bro-

dovje ne mogle same vztrajati v vojni na Sredozemskem morju niti v defenzivnem pogledu.

V nadaljnjem pravi članek, kako se je Duce sam zavzemal za gradnjo velikih bojnih ladij in kako je v svojem zunanepolitičnem programu že pred mnogimi leti proglasil geslo absolutne avtonomije in neodvisnosti Italije od slehernega tujege vpliva. Ta odločitev Mussolinija, pravi članek, je pomenila pričetek nove dobe tudi za slavno, tradicij polno italijansko vojno mornarico, ki je prešla od omejenih nalog obalne obrambe k zaščiti daljnih obal in k ofenzivni operacijam na odprtem morju proti jakim sovražnim silam. Brez tega brodogradnja Italija ne bi mogla vzdržati v sedanji vojni na Sredozemskem morju in konstatacija bi bila za osi brez pravega učinka. List našteva v članku italijanske vojne ladje in omenja tudi obe veliki bojni ladji »Romo« in »Impero«, ki sta še v gradnji. Ob zaključku pravi, da so oborožene sile osi sposobne resno ogroziti vse življenjske postojanke Velike Britanije v Afriki in na Bliznjem vzhodu baš s tako močno italijansko vojno mornarico in sprito okoliščine, da je pot iz Italije v Afriko zaščitena in odprta.

Duce proti inflaciji

Važna okrožnica za omejitev vseh osebnih izdatkov na izključno vojne potrebe

Rim, 6. maja. s. Duce je dal ministrom naslednja navodila: Vojno stanje zahteva, da se vsi močni viri javnih financ rezervirajo za potrebe, ki so v tesni zvezi s preizkušnjo, ki jo narod preživlja. Pozivam zaradi tega ministre, naj opustijo predloge za izdatke, ki ne ustrezajo izključno neodložljivim zahtevam vojne. To je najboljši sredstvo, da se država izogne inflaciji, ka-

kor je to moj trdni namen. Opazil sem nadalje, da se čisto stavijo novi predlogi glede ureditve položaja nameštencev, čeprav so bili v zadnjih letih izdani glode tega števila in važni ukrepi. Iz vojne stanja izhajajoče nujne probleme je treba reševati s takimi ukrepi. Zadeve stalnega in normalnega značaja bo mogoče pravilno urediti kot šele po vojni.

Italijanska radiofonija

Zastopniki ustanove EIAR so poročali Duceju o njenem delovanju

Rim, 6. maja. s. Duce je sprejel ob navzočnosti Ministra za ljudsko kulturo in inspektorja radijskih oddaj Pessiona in akademika Vallaurija predsednika in generalnega direktorja družbe EIAR, ki sta mu poročala o razvoju in delovanju ustanove. Osebe ustanove šteje 2828 uradnikov in tehnikov ter znatno število umetniških sodelavcev. Njene tehnične naprave so bile izpopolnjene v skladu s velikimi potrebami radiofonije v vojnem času. V obratu je 40 oddajnih postaj s srednjimi valovi, 9 s kratki valovi in kontrolno središče. V obrat so bile postavljene nove postaje, da se razširi glas Italije na ozemlju, ki je bilo priključeno Italiji. V programih za notranjost se kaže tendenca po združitvi duhovnih zahtev sedanjega časa z nujnostjo nuditi razvedrilo širokemu krogu poslušalcev, predvsem borcem in delavcem. V letu 1941 je bilo 8793 ur glasbe in govorov na oddajnih postajah s srednje valovno dol-

žino. Izredno je naraslo število ur, ki so bile posvečene tujini in ki pobijajo učinkovito sovražno propagando ter pospešujejo kulturno in umetniško izmenjavo s prijateljskimi narodi. Te oddaje za tujino iz središča imperijskega radija s kratkimi valovi se nizajo skoraj neprekinjeno ves dan. Znatno se je povečalo tudi število naročnikov, ki se bliža 2 milijonom. Duceju je bil predložen v proučitev načrt za ustanovitve novega sprejemnega in kontrolnega središča, ki bo s svojo močjo lahko ustrezal vsem potrebam Poročala sta končno o fonografskem delovanju industrijske skupine, ki pripada ustanovi in ki skuša uveljaviti italijanski proizvod tudi na tem tako važnem produkcijskem področju. Poročili o delovanju ustanove je Duce odobril in je izrazil voditeljem ustanove ter njih sodelavcem svojo pohvalo za opravljeno delo.

Kmetijski načrt za južnovzhodno Evropo

Berlin, 6. maja. s. Doznava se, da so bile prvič v zgodovini vse agrarne države južnovzhodne Evrope, in sicer Bolgarija, Madžarska, Srbija, Hrvaška, Slovaška in Grčija ter zasedena ozemlja na vzhodu, vključene v skupni delovni načrt, s katerim naj se do skrajnosti poveča proizvodnja in na ta način krijejo živilske potrebe kontinenta. Načrt določa predvsem skrajno uporabo delovne sile pri pomladanskem delu na polju, da se popravi velika škoda zaradi uim v jeseni in zaradi dolge hude zime. V ta namen bodo potrebna ogromna posoila ter racionalna razdelitev kultur tako da bo mogoče kriti potrebe po določenih vrstah živil v raznih evropskih državah.

Potopljene ladje

Buenos Aires, 6. maja. Ameriška mornariška poročila, da sta bili ob atlantski obali

potopljene neka zavezniška trgovinska ladja in neka druga angleška ladja, obe srednje tonaže. Ladji sta bili torpedirani.

Buenos Aires, 6. maja. s. V Rio de Janeiro so službeno objavili, da je bila v bližini Trinidade torpedirana in potopljena brazil-ska 6692tonska tovorna ladja »Parna Cyba«, ki je bila na poti v Zedinjene države.

Velik požar v Reimsu

Reims, 6. maja. s. Velik požar zaradi kratkega stika je izbruhnil v cerkvi Sv. Mavricija, ki je ena največjih cerkev v Reimsu. Vključ pomoči gasilcev je požar uničil ne samo cerkev, temveč tudi zraven stoječi stolp.

V črnem seznamu

Buenos Aires, 6. maja. s. V ameriški črni seznam je bilo vpisanih nadaljnjih 591 družb in trgovskih podjetij. Imena teh ima 477 podjetij svoje sedeže v Južni Ameriki, 114 pa v Španiji, Portugalski, Švici, Tuniziji in Švedski.

JAPONCI V JUNANU

Oddelki japonskih sil so v naglih pohodih prodrli preko birmanske meje in dosegli Vantjen

Bangkok, 6. maja. s. Po vesteh iz Cungkina so japonske prednje straže v Birmi dosegle kitajsko mejo ter jo prekorale in prodrle do premešči Vantjena. Tudi drugod japonske sile v naglih pohodih zasledujejo umikajočega se sovražnika.

Splošna mobilizacija na Kitajskem

Šanghaj, 6. maja. s. Sprito obupnega položaja, ki je nastel v Birmi, pa tudi na Kitajskem po padcu Mandalaya, je Čang-kajšek, kakor pričajo vesti iz Cungkina, odredil splošno mobilizacijo. Nadaljnje vesti kažejo, da je maršal govoril po radiu in obrazložil narodo, da ima zakon o splošni mobilizaciji namen izrabiti ves človeški potencial, ki je državi na razpolago, ter omogočiti vse potrebne omejitve, sprito katerih bo mogoče ojačenje produkcije v vojni industriji.

Japonska iniciativa

Buenos Aires, 6. maja. s. »New York Daily News« pravi v večernjem uvodniku med drugim: Rezultat katastrofalnega položaja v Birmi je ta, da morejo Japonci

sedaj pričeti z napadom na kraju in v trenutku, ki se jim bo zdel najbolj primeren. Japonci bodo odsej določali bojišča in nam preostaja samo to, da dopustimo njih premikanje. Ta negotovost glede sovražnikovih operacij je v sedanjem trenutku za nas najbolj nevarna.

Obnova v Mandalayu

Tokio, 6. maja. s. Domei objavlja poročilo iz Mandalaya, da se je pet dni po padcu mesta življenje v njem spet normaliziralo. Požari, ki so segali do srede mesta in so jih zanele umikajoče se angleške in kitajske čete, so bili pogaseni. Naglo se popravila škoda, ki so jo povzročila japonska letala po vojašnicah in drugih vojaških napravah o priliki svojih bombnih napadov. Na stotine Birmancev, ki so zbežali iz Mandalaya, se vrača na svoje domove. Več tisoč se jih je vrnilo že takoj po prihodu japonskih čet.

Prekinjena dela na cesti v Asamu

Nanking, 6. maja. s. Cungkinski prometni minister, ki se je vrnil v kitajsko glavno mesto po inspekcijskem potovanju v Indiji, je izjavil tisku, da so bila dela na cesti v Asamu prekinjena zaradi finančnih težav.

Hudo obstreljevanje Corregidora

Tokio, 6. maja. s. Dopisni lista »Asahi« poroča iz Šanghaja, da je japonsko topništvo predvečernjajšim znova silno napadlo trdnjavo Corregidor. Istočasno so skupine japonskih letal bombardirale trdnjavo.

Letalski uspehi na Novi Gvineji

Tokio, 6. maja. s. Skupine letal japonske mornarice, ki operirajo na Novi Gvineji, so sestrelile ali uničile na tleh 30 sovražnih letal, dočim je bilo izgubljeno samo eno japonsko letalo. V vrsti napadov na Port Moresby med 26. in 29. aprilom so japonski letalci sestrelili ali uničili na tleh 22 sovražnih letal, med njimi nekaj Curtiso in Spitfirev. Dne 2. maja so japonska letala v letalski borbi nad Samarayom v vzhodni Gvineji sestrelili 8 sovražnih letal in poškodovali dve nadaljnji letali.

Angleži pred Madagaskarjem

Rim, 6. maja. s. Kakor objavlja britanska oficijozna agencija v posebnem sporo-

čilu, so se angleške ladje včeraj pojavile v bližini otoka Madagaskarja.

Clermont Ferrand, 6. maja. s. Po prvih vesteh francoske poluradne agencije so v ofenzivi proti pomorsko oporišču Diego Suarez na Madagaskarju 2 križarki, 4 rušilci, 2 transportni ladji in verjetno ena nožilka letal.

Vichy, 6. maja. s. Francoska oficijozna agencija objavlja, da je vlada maršala Petaina prejela od vlade Zedinjenih držav obvestilo, da v celoti odobrava in podpira britansko zasedbo Madagaskarja.

Odmev v Berlinu

Berlin, 6. maja. s. V tujakšnjih krogih beležijo brez prevelikega presenečenja vest, da se britanska pomorska eskadra nahaja v vodah Madagaskarja.

Duce sprejel prosvetnega ministra

Rim, 6. maja. s. Duce je sprejel prosvetnega ministra, ki mu je poročal o stanju šolstva in o izpiti v ljudskih srednjih, visokih in umetnostnih šolah. Ker se je začel sistem ocenjevanja izkazal že v preteklem letu in ustreza potrebam šole v sedanjem izjemnem času, je Duce odredil, naj se ta postopek izvaja tudi v bližnji izpitni sezoni. Te odločitve ni smatrati za opustitev izpitov, kajti dobro izvedeno ocenjevanje je že samo po sebi izpit in se zaključuje s sodbo na podlagi podatkov posameznih članov učiteljskega zbora o posameznih učencih. S tega stališča je učitelji obenem tudi sodnik svojega učenca. Prosvetni minister je po Ducevih navodilih dal podrejenim uradom vse potrebne navedbe. Uradni list je včeraj te odredbe objavil.

Za in proti drugi fronti

Rim, 6. maja. s. V Londonu slej ko prej živahno razpravlja o drugi fronti. »Daily Express« in »Evening Standard«, ki tiči za njima lord Beaverbrook, se prav posebno zagovarjata potrebo, da se ustvari tako drugo bojišče. Ostali listi zavzemajo nekoliko previdnejše stališče in pozivajo vojaške oblasti, naj nadvse skrbno pretehtajo vse momente, ki govorijo za in proti temu načrtu. Tako pravi »Daily Telegraph« da so vsi složni v tem, da je napad najboljše obramba, toda zavezniški ne smejo tvegati invazije, ki bi v primeru neuspeha pomenila konec vsega in popoln poraz. Podmorniške sile osi so prav sedaj pri polni moči, kar pričajo podatki o tonazi zavezniškega ladjevja, ki jo nenehoma potapljaajo te sile osi.

Boji nad Rokavskim prelivom

21 angleških letal sestreljenih — Odbit napad na nemški konvoj

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 6. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo včeraj naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo izvršenih več napadov za zboljanje lastnih postojank. Kraljevni napadi močnih sovražnikovih sil so ostali brez uspeha.

V severni Afriki na obeh straneh manjša izvidniška in topniška delavnost.

Pristanišče Le Valletta in letališča na otoku Malto so bila uspešno bombardirana.

Ob vzhodu v Rokavski preliv se s uspehom odbil v noči na 4. maj čolni za iskanje in odstranjevanje min torpedov in topniški napad angleških brnih čolnov na neki nemški konvoj. Stražni čolni so sestrelili 4. maja dva angleška bombnika.

Lahka nemška bojna letala so napadla podzemni z dobrih učinkom železniške naprave v angleškem obalnem mestu Eastbourne.

Angleško letalstvo je izgubilo včeraj nad obalo Rokavskega preliva v bojih v zraku in po protiletalskem topništvu 18 letal. Močni oddelki nemških bojnih letal so v pretekli noči obmetavali z rušilnimi in zažigalnimi bombami angleško mornariško oporišče Cewes.

Angleški bombniki so izvršili več brezuspešnih napadov na nezavarovana manjša mesta in podeželske občine v južni in južnosrednji Nemčiji ter na stanovanjske okraje v Stuttgartu. Sestreljen je bil 1 angleški bombnik.

Podvigi nemških lovcev

Berlin, 6. maja. s. Glede operacij v Rokavskem prelivu, do katerih je prišlo v ponedeljek, so se izvedle v tujakšnjih vojaških krogih zanimive podrobnosti. V ponedeljek zjutraj se je skušalo približati francoski severni obali 6 angleških bombnikov, ki jih je spremljalo nad 50 Spitfirev. Ko so bila letala še nad Rokavskim prelivom, so jih v trdni višini napadli nemški lovci. Razvila se je takoj silna borba in kmalu je bil prvi Spitfire v višini 7000 m zdel

ter je v plamenih padel v morje. Medtem ko je padal, je eksploziral. Eno minuto kasneje je bil zažgal drugi Spitfire v višini 6000 m in je strmoglavil v morje. Tretje letalo je bilo zadeto v višini 7000 m in je začelo padati. Skušalo se je vzdržati, toda okrog 30 km od obale, je izginilo v morje. Istočasno je postal še en Spitfire žrtev nemških lovcev. Pilot petega angleškega letala, ki je bilo sestreljeno v višini 6000 m, se je rešil s padalom okrog 100 km pred Le Havrom. Obenem pa sta bila sestreljena dva nadaljnja Spitfira.

Popoldne se je napad sovražnih lovcev na francosko obalo pomnil, toda tudi to pot so nemški lovci zažigali sovražnika in so v petih minutah sestrelili še 7 letal. Angleški pilotom, ki so skočili iz letal s padali, se je rešitev posrečila, njih letala pa so izginila v morskih valovih. V teh borbah je poveljniku eskadrilje neke skupine nemških lovcev uspelo doseči 59. letalsko zmago, dočim je drug nemški poročnik dosegel svojo 41. zmago. Zvečer sta bila sestreljena še dva Spitfira. Nemški lovci so

v ponedeljek sestrelili skupno 16, protiletalsko topništvo pa še 5 angleških letal, tako da je angleško letalstvo tega dne izgubilo nad Rokavskim prelivom 21 letal.

Novi sestav japonske zbornice

Tokio, 6. maja. s. Z razpustom političnih strank v času od julija 1940 do aprila 1941 so se poslanci začeli zbirati v raznih političnih skupinah, med katerimi je bila glavna zveza za pomoč prestolu. Večina teh skupin je dosegla, da so bili njih kandidati priporočeni od zveze za pomoč prestolu. Sedanji sestav parlamenta je sledeči: Zveza za pomoč prestolu ima 196 poslancev, od teh 175 priporočenih in 21 neodvisnih, zveza za obli blagor ima 9 poslancev, ki so vsi neodvisni, zveza za napredek Azije 11 poslancev, od teh 5 priporočenih in 6 neodvisnih, krožek članov parlamenta 9 poslancev, od teh 8 priporočenih in enega neodvisnega, zveza za vzhod 7 poslancev, ki so vsi neodvisni, neka druga skupina ima enega neodvisnega poslance, razne nadaljnje skupine pa 3 neodvisne poslance. Razen tega je v parlamentu 230 poslancev, od teh 192 priporočenih, in 38 neodvisnih, ki ne pripadajo nobeni politični skupini. Zveza za pomoč prestolu, ki je dobila 196 poslancev, je sklenila, da se razide, da omogoči vladi večjo politično neodvisnost.

Velik uspeh italijanskih lovcev na vzhodu

Z vzhodnega bojišča, 6. maja. s. Posebni poročevalci agencije Stefani beleži, da so lovski letala italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji dosegla sijajno letalsko zmago v hudem spopadu s sovjetskimi lovci. Patrulja italijanskih lovskih letal, ki je križarila nad odsekom bojišča, na katerem so razvrščene nemške sile, je v višini 3000 m opazila sovjetska lovka letala, ki so letela nizko nad terenom in so se pripravljala, da napadejo neko postojanko s svojimi strojnimi. Italijanska lovka letala so se z vso naglico pogrnala nad sovjetske aparate tipa »Super Ratac«. V hipu se je pričel spopad in borba se je zanesla celo do 20 km daleč v sovražno zaledje. Sovražna letala so se skušala izmikati in prisiljevala se, da bi spajala italijanska letala v bližini svojih letališč. Brzela so nizko nad zemljo na vse strani. Italijanski lovci so jih neprestano zasledovali. Skupina sovražnih letal se je znašla ponovno sredi križnega ognja italijan-

skih strojnic, tako da se je morala raziti. Kmalu je bilo sestreljeno prvo sovjetsko letalo, ki se je na tleh popolnoma razbilo. Na drugem letalu, ki je bilo ponovno zadeto, je izbruhnil požar, tako da je moralo naglo pristati. Pri zasilenem pristanku pa se je tudi to letalo razbilo. Tretje, prav tako ponovno zadeto sovražno letalo, se je »kriilo v oblak in so ga italijanski letalci odtelet izgubili izpred oči. Verjetno je, da je sprito poškodbo tudi to letalo treslo na tla Borna, ki se je pričela nad nemškimi postojankami, je izzvala veliko navdušenje v vrstah zavezniških vojakov.

18 milijonov funtov na dan

Rim, 6. maja. s. Anglija je potrošila po včeraj objavljanih podatkih v preteklem tednu 18.309.553 funtov dnevno, kar znaša tedensko 127.466.909 funtov. To pomeni, da so se izdatki povzeli za 38 milijonov, v primeru s prejšnjim tednom.

Prvotno Kyoto, zdaj Tokio

Japonski cesarji v starih časih niso imeli posvetne oblasti — Tokio je prestolnica Japonske od leta 1600

Tokio, moderna hiša z uro

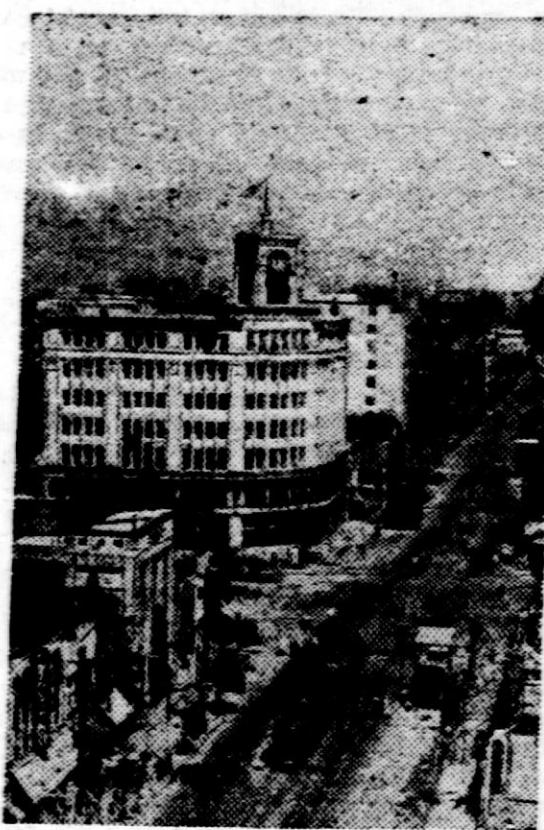
Na zapadni strani Tokia se dviga proti nebu 3700 m visoka gora Fujiyama, o kateri verujejo Japonci, da je sveta. Fujiyama ima obliko stožca in je vulkaničnega izvora. To je božja pot japonskega naroda. Zdi se kakor da še vedno žive na Japonskem sile, ki so dvignile iz zemlje to goro. Tokio je preživel že mnogo potresov. Potres 1. septembra 1923 je zahteval 59.000 človeških žrtev. Iz strahu pred potresi grad Japonci v svojih mestih nizke, večino pritrjene lesene hiše. Zato se potrebuje mnogo večje zemljišče, na drugi strani se pa poveča tudi nevarnost požarov. Japonska prestolnica je peživala tudi že pet velikih požarov. Celotno sloveči okraj Yoshivara, kjer je mnogo zabavišč, je leta 1910 do tal pogorel.

Ker se redko pripeti, da bi nastala istočasno potres in požar, so se Japonci po strašni katastrofi leta 1923 celo ukvarjali z načrtom opustiti na potresnem ozemlju zgrajeno prestolico in jo prenesti nazaj v Kyoto. Toda Japonci si hitro opomorejo po takih katastrofah, saj že po naravi niso črnogledi. Tako tudi potrtost po katastrofalnem potresu leta 1923 ni trajala dolgo. Načrt glede prenosa prestolice so opustili in obnovili po potresu porušeno mesto. V trgovskem središču Tokia Marunouchi so zgradili celo več nebotičnikov, ki so se izkazali ob potresu kot najvarnejša poslopja. Tako je dobil Tokio lice ameriškega vele-mesta. Tokio leži ob izlivu reke in je zdaj svojevrstna mešanica domačih in tujih elementov. Poleg pristaniškega mesta Yokohame je Tokio tisto japonsko mesto, kjer se najbolj pozna vpliv evropske ameriške kulture. Tokio je v tem pogledu čudno nasprotje Kyoto, kjer prevladuje kitajska kultura. V napetostih med tema dvema mestoma je izražen tudi dober del japonske zgodovine.

Pod prevladujočim vplivom japonske kulture je bila zgrajena zapadna prestolnica Kyoto na največjem japonskem otoku Hondu po strogih pravilih. Za vzorec je služila prestolnica takratne dinastije Tang, ki se je imenovala šang-nan. Skozi stoletja je procvital Kyoto, dokler mu ni postal usoden šogunat. Mesto je začelo pro-

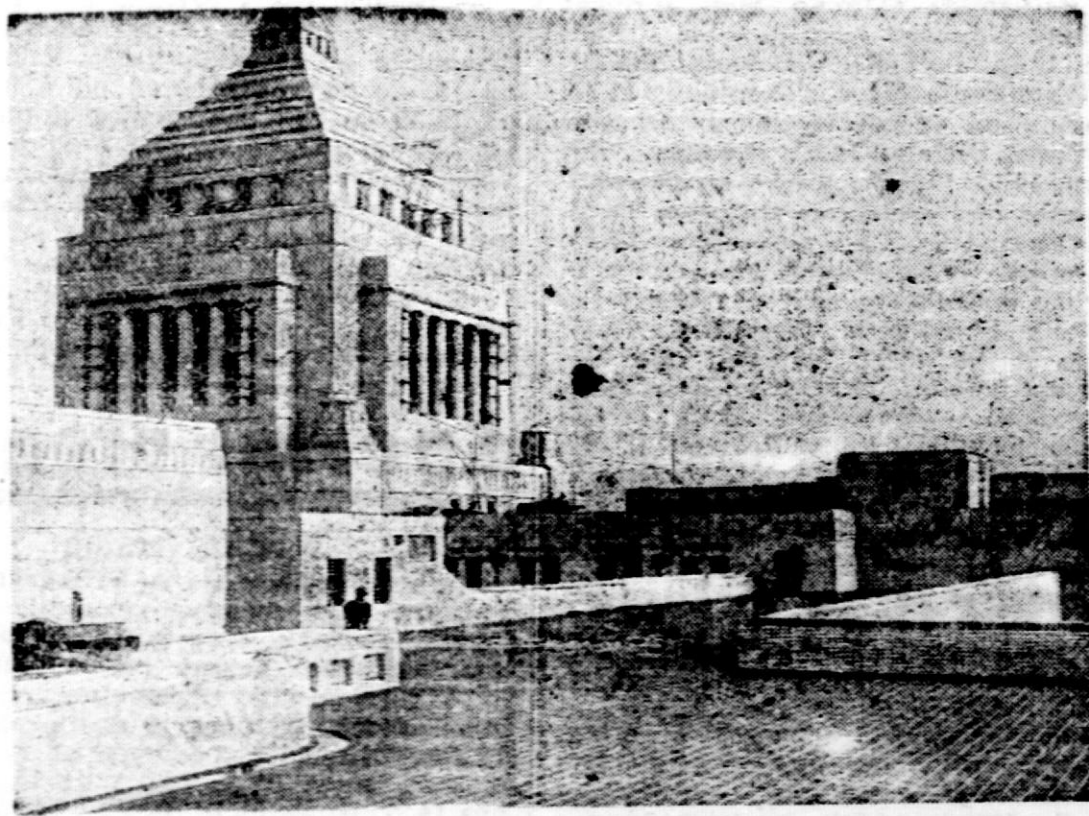
padati že ko si je izbral prvi šogun tik pri Tokiu ležeče mesto Kamakura za svoj sedež. Procvitali je pa začelo zopet, ko sta prebivala vnem skupaj cesar in šogun. Po letu 1600 se je pa moralo končno umakniti daleč v ozadje. Tokugawa šoguni so namreč prenesli svoj sedež iz Kyoto v Edo, poznejši Tokio. Tu med toplejšim jugozapadnim središčem stare kulture in novim, hladnejšim kolonijalnim ozemljem na severovzhodu na največjem japonskem otoku Hondu je spoznal šogun naravno lego japonske prestolnice. Ker je bil japonski cesar prvotno nosilec duhovne in posvetne moči, se je lahko zgodilo, da je postal v Kyoto samo predmet verskega čiščenja, dokim je bila državna oblast v čisto drugih rokah. Nekoč so japonski cesarji ušli svetu budističnih svetišč in šinto-omar v Nari ter s tem prevladovali vplivu svetnikov, ko so si namreč izbrali za novo prestolico Kyoto. S tem je pa dobilo mesto zopet močnejši verski poudarek. Kyoto se je razvilo pozneje v važno industrijsko mesto in zdaj šteje nad 1.000.000 prebivalcev. Ostalo je s svojimi svetišči, palačami, vrtovi, samostani in gledališči mesto kronanja japonskih cesarjev.

Ta svojevrstni dualizem med obema mestoma in za njima stoječimi silami je padel potem, ko je preživela Japonska med 1853 do 1868 pod vplivom inozemstva težke notranje perturbacije, ki so se končale s tem, da je ponudil zadnji šogun cesarju Meiji leta 1867 svoj odstop. Cesar je potem prevzel tudi posvetno oblast in se preselil v znak tega v palačo Tokugawa v

Tokio, ena najlepših ulic

Edo. Mesto Edo je bilo potem preimeno-vano v Tokio, kar pomeni »vzhodna prestolnica«. Pod vladanjem cesarja Meije je doživela dotlej vsakemu zunanjemu vplivu zaprta Japonska široko evropskizacijo. Tam, kjer je stal prvotno sredi mesta star grad, se dviga zdaj cesarska palača, obdana s prastarimi jarki, zidovi in nasipi. Tokio šteje zdaj okrog 6.000.000 prebivalcev. Do cesarske palače sredi krasnih parkov in vrtov pa ne sega trušč vele-mesta.

Tokio — parlament

Še kratko pojasnilo, kaj so bili na Japonskem šoguni ali seji-taj-šoguni, kakor se je glasilo njihov polni naslov. To pomeni »barbarom podvrženi generalisimic«, v feudalnih časih je bil pa to na Japonskem naslov nosilca dejanske oblasti in prvega cesarjevega vazala. Šoguni so izvirali iz hrabrih rodov, ki so se na severu borili proti prvotnemu prebivalstvu, tako zvanim »severnim barbarom«. Prvi šogun je bil Yoritomo (1185). Leta 1600 je pa ustanovil Jeyyasu po podjarmljenju sovražnih Daimyo šogunat rodu Tokugawa, obstoječ do leta 1868. Cesar je izgubil vao dejansko oblast. Šoguni iz rodu Tokugawa so vladali v njegovem imenu. Da bi pa tuji verjeli, da so resnični vladarji dežele, si je prilastil šogun njim nasprotni koncu vladanja rodu Tokugawa naslov taikun, kar pomeni veliki kralj. Iz tega je nastala pozneje zmotna domneva o dveh cesarjih, posvetnem (taikun) in duhovnem (mikado), ki naj bi vladala Japonski. Šogun pa ni bil nikoli posvetni vladar v smislu suverena. Mikado je ostal vedno nominalni vladar, po letu 1868 je pa zopet dobil resnično oblast.

Kmet in meščan potrebuje

dandanes kmetijskega pruka — Kaj jima nudi »Kmetovalec«

Ljubljana, 6. maja
Prejšnje čase so se ljudje menda zanimali za vse bolj kakor za kmetijske zadeve. Članek o kmetijstvu niso bili »aktualni«, zato so izhajali v dnevnih zelo redko, bolj po naključju kakor sistem. Tedaj tudi ni bilo med meščani skoraj nobenega zanimanja za kmetijsko literaturo, za strokovne liste. Tudi sami kmetje se niso posebno zanimali za kmetijske liste, vsaj tako ne kakor zdaj. Dandanes se pa marsikomu zdi, da je kmetijskega pruka še mnogo premalo. Ljudje čitajo z zanimanjem »Kmetovalec«, ta naš najstarejši strokovni list, ki izhaja že 59. leto, kakor n-pet roman.

Zdaj je izšla aprilka številka »Kmetovalec«. Kakor vseh listov se je skrčil tudi obseg »Kmetovalec«, kar pa skušajo nadomestiti z drobnejšim tiskom. Vsebinske je pestra in v primeri z obsegom sorazmerno bogata. Na prvem mestu je tehten članek pod naslovom »Hitra in temeljita priprava polj za pomladanko setev«. Spomladanska dela so se letos zelo zavlekla, zato tudi ta članek ni še povsem izgubil aktualnosti. Sicer pa ni nič potrebno, da mora biti sleherni članek »aktualen«, to se pravi, da mora iziti prav pred začetkom posameznih kmetijskih del. Kmetijskega pruka smo vedno potrebni in dokler se človek uči, ni nikdar prepozno.

Drugi članek, ki je izšel v nadaljevanju, je pa tudi aktualen. Tu zvežemo mnogo zanimivega o pridelovanju buč in sončnice. Že prejšnja leta smo pogosto opozarjali, kako nujno potrebno bi bilo, da bi se naš kmet čim bolj oprel pridelovanju sončnice in bučnega semena za izdelovanje jedilnega olja. Naše pokrajine so bile vedno pasivne v proizvodnji masloč. Že v »normalnih« razmerah je bila naša prehrana preveč na masločah in beljakovinah. Potrebna je bila temeljitejša reorganizacija kmetijske produkcije. Rastline, ki nam dajejo olje, to se pravi masločbe, so vendar najpomembnejše. V resnici je potrebno pridelovanje tudi živeza, ki vsebuje ogljikove vodane, to se pravi predvsem žita in krompirja. Toda masločbo so prav tako osnovno, nepogrešljivo hranilo: brez njih ogljikovi vodari izgube samo po sebi mnogo na svoji hranilni vrednosti. Naš kmet bi lahko prideloval vsaj mnogo več, če že ne dovolj pridelkov oljnih rastlin. Vsekakor bi naša pokrajina lahko pridelala toliko sončnice in bučnega semena, da bi bila krita potreba po racionalizaciji masločbah. Prav temu vprašanju pri nas do najnovjšega časa ni posvetili nihče resne pozornosti. Vsako pomlad, ko je bil čas za saditev sončnic in buč, smo zadnja leta pripravljali, na kmetje začeli pridelovati več sončnice in bučnega semena za olje. Toda to je ostal glas v puščavi in menda se ni zdelo nikomur vredno, da bi se zamislil nad tem, kako bi povečali produkcijo masloč. Iz istega razloga smo tudi mnogo pisali o soji. Kakšnega primernejšega ukrepa da bi začeli pridelovati za naše kraje priporočljive vrste soje v večjem obsegu, pa ni bilo. Tudi ob tej priliki mimogrede naglašamo, kako silno potrebno bi bilo, da

Trije brezmesni dnevi v Bolgariji

Tudi v Bolgariji pomanjkuje mesa. Zato so oblasti odredile tri brezmesne dni v t. i. meso. Meso se v Bolgariji ne bo prodajalo ob ponedeljkih, četrtnih in petkih. Od 20. do 26. aprila je bilo pa sploh prepovedano prodajati in jesti meso in mesne izdelke. Zdi se, da so dobile vse družine pri svojih mesarjih mesne knjižice, na katere bodo od sled dobivale meso. Gostilne ne bodo smele več prodajati mesnih jedi v kolikor gre za pečeno ali dušeno meso. Ta omejitev se pa ne nanaša na perutnino, ki se bo lahko tudi v bodoče prosto prodajala.

Omejitev prometa po Donavi

Da se razbreme nemške železnice na večje razdalje in zagotovi nemoten promet na jugovzhodu Evrope, je izdal šef glavnega prometnega urada za južno Evropo v Münchnu odlok, s katerim se omeji promet po Donavi za okolišja Linz, Celovec in Dunaj. Omejitev je stopila v veljavo že s 1. aprilom. Zdi se, da je odlok izpopolnjen v tem smislu, da je dovoljen po Donavi samo promet na večje razdalje. Prepovedano je prevažati z ladjami po Donavi vse blago med kolodvorji, pristanišči in kraji v območju železniških linij ali okolišnih prometnih uradov Linz in Dunaj. V kolikor se mora to blago prevažati, ne sme priti v poštev parnični promet po Donavi. To dopolnilo je stopilo v veljavo 1. maja.

Potem je poročal finančni minister general Stoinescu o svojih vtisih s potovanja po Italiji in Svici. Za njim se je oglašil k besedi maršal Antonescu, ki je naglašal zlasti potrebo po racionalizaciji industrijskih podjetij. Posebno je treba pospeševati proizvodnjo lignita ter zastaviti vse sile, da bo država preskrbljena s kurivom.

Portugalska umetnost na razstavi v Berlinu

Nedavno je bila v Berlinu prirejena španska umetnostna razstava, zdaj so pa razstavili v Berlinu svoja dela še portugalski umetniki. Ta razstava je uvod v veliko razstavo portugalskih umetnikov, ki jo priredi v kratkem iber-ameriški institut skupaj z iber-ameriškim društvom. Največjo pozornost vzbujajo na razstavi posebno pregnatno, pomembno delo slikarja Adriana de Sousa Lopeza, predstavljajoče slovečega portugalskega pomorskega princa Henrika v krogu njegovih zvestih spremljevalcev. Monumentalno delo po velikih zgodovinskih slikah tudi v inozemstvu znanega slikarja Lopeza, ki so mu bile zdaj kot ravnatelj lisabonskega muzeja poverjene posebne naloge, spada po ohladi in podajanju barv med največje mojstrovine portugalskega slikarstva. To umetnino je poklonil portugalski inštitut para a Alte Cultura iber-ameriškega inštituta v Berlinu.

Eduardo Malta, tudi pomemben portugalski slikar, je prispeval v Berlin, da bo so deloval na razstavi. Njegove slike in risbe tvorijo glavni del razstave. On je zaslovel doma in v inozemstvu zlasti kot portretist. Mnoge portugalske osebnosti je ovokoval, med njimi tudi slovečega kulturnega zgodovinarja in bivšega ravnatelja muzeja v Lisboni Jose de Figueireda, ki je umrl leta 1937 ter znanega lirika Alfonsa Lopeza Vieiro. Vsa njegova dela se odlikujejo po vzvišenem, prijetno učinkujočem miru in obliki in barvi. Večinoma gre za moške postave ali ženske glave, ki so dobro zavedajo svojega dostojanstva. Pa tudi njegove pestrre risbe »žujajo«, pa naj bodo afriški, indijski ali južnoevropski, izpričujejo spretno maltovo roko.

Vso pozornost vzbujajo še trije mladi portugalski kiparji, ki so razstavili nekaj izbranih svojih del. To so Martino Correia Antonio Duarte in Barata Feio. Rojeni že v našem stoletju uspešno nadaljujejo tradicijo slavnega kiparja Soaresa de eisa, ki je spadal med največje portugalske umetnike prejšnjega stoletja. Končno i treba omeniti še krasno fotografijo portugalskih pokrajin in slovečih arhitektonskih poslopij, ki jih razstavlja Helga Glassner.

Preskrba Bolgarije

s premogom

Preskrba Bolgarije s premogom bo zagotovljena z odlokom ministrskega sveta. Proizvajna premoga v državnih premogovnikih bo znašala letos 2.500.000 ton, v zasebnih premogovnikih ga bodo pa pridobili okrog 6000 ton. Za prevoz premoga iz največjega državnega premogovnika Pernik daje državnim železnicam na razpolago dnevno 200 do 400 vagonov, kakor je pač sezona. Za prevoz premoga iz drugih državnih rudnikov bo na razpolago 11.900, za premog iz sosednih premogovnikov pa 32.300 vagonov. 4500 ton premoga bodo pa odpehali iz premogovnikov s tovornimi avtomobili. Odlok ministrskega sveta določa, da morajo največja bolgarska mesta Sofija, Skopje in Ruse do 30. septembra pripraviti za lastne zaloge premoga. Industrijska podjetja, državni uradi in razne ustanove so bile pozvani, naj se tudi pravčasno založe s premogom. Za tekoče leto je predviden izvoz 200.000 ton premoga iz Bolgarije. Polovico izvoza bodo krili zasebni premogovniki.

Kulturni stiki med jugovzhodnimi državami

Kulturni stiki med Bolgarijo in drugimi jugovzhodnimi državami posajajo vedno tesnejši. Govorimo lahko celo o omrežju izmenjave kulturnih dobrin, razprostrajočem se preko vseh glavnih mest tega prostora. Te dni so v Sofiji uprizarili »Ognjišče«, delo hrvatskega poslanika v Berlinu dr. Mile Budaka. Avtor je prisostvoval premieri in imel je priliko poglobiti svoje znanje o bolgarskem kulturnem življenju. V kratkem bodo gostovali v Sofiji rumunski dirigenti. Madžarski prosvetni minister je pa povabil ravnatelje gledališča, radia in Glasbene akademije ter zastopnike ravnateljstva za narodno propagando v Budimpešti na razgovor o izmenjavi filmov, radijskih oddaj, gledaliških gostovanj itd. V načrtu so med drugimi koncerti kr. bolgarskega simfoničnega orkestra v Budimpešti ter predavanja bolgarskih vseučiliških profesorjev na madžarskih visokih šolah.

B. Perowne:

54

Dr. Torridon igra za vse

Roman

»Hvala, doktor.« Za las bolj rezko je ponovil: »Hvala.« Nato je vstal: »Pojdite z mano, Torridon.«

Roy je vstal in še enkrat pogledal Saída; toda Egipcian je imel oči pobešene.

Gouverne je odklenil vrata in odvedel Roya po hodniku, svetel si z žepno svetilko. Na koncu mostova je odprl neka vrata in prižgal luč v majhni spalnici, ki je dišala po tohlubi: bila je čumната z opečnim tlakom, lesenim stropom in pobešenimi stenami, na katerih so visele svete podobe.

»Hinaščina bi bilo trditi, da se boste dobro počutili,« je rekel Gouverne, »kajti to ni mogoče. Sicer pa ni za dolgo, doktor. Prejle sem rekel, da bo v štirindvajsetih urah vse končano. Zdi vam povem, da bo treba manj... O tem kraju ne morem reči bogve kaj drugega, kakor da je za trenutek varen. Začasno ste pač begunec, doktor, kakor jaz sam. Zdi se zaklenem: vaša vrata, a samo zaradi varnosti, nikakor ne zato da bi se utili ujetnika. Ujetnik ste že tako in to v hiši ježi, nego jo morejo napraviti vrata in ključavnice. Ujetnik okoliščin ste. Kamor koli drugam bi se obrnili, povsod

vas čaka ta mah samo zapor. Tu ste za nekaj časa varni. Pomnite to, doktor... in potrpite. Takšen je moj svet.«

Stopil je na hodnik in zaklenil vrata za seboj. Roy je slišal, kako je obrnil ključ v ključavnici.

XXIV. poglavje

LIONEL BROOKBY

Duh po tohlubi je bil neznošen. Torridon je stopil k oknu ter odprl šipe in oknice, a samo malce, ker se je bal, da ga ne bi videli iz sosednje hiše. Okno je bilo na majhen balkon z železno ograjo.

Roy se je vrnil k vratom in utrlil luč; nato je šel znova k oknu in odprl oknice na stežaj.

Potem je stopil na balkon in vrgel oči na dvorišče, okrog katerega je bil hotel zgrajen. Toda dvorišče je bilo potopljeno v temo, kakor balkon. Samo okna v gornjem nadstropju nasprotne hiše so bila osvetljena od meseca. ki je zahajal za hotelom; in oknice na teh oknih so bile povsod zaprte. Vsako okno je imelo svoj balkonek. Globok mir je kraljeval vse na okoli, zrak je bil hladan in dišeč.

Royu bi se bilo prilagelo ostati malce na balkonu in premišljevat, skušati urediti zmedo, ki mu je bila prevzela duha; toda ni se upal. Nemara je kdo prežal iz za tež zaprtih oknic. Utegnil bi ga videti. Begunec je. Skriva se pred policijo. Zjutraj razpošljejo njegov opis vsem policijskim stražnicam. Ob tej misli so se mu živci krčevito napeli. V-

nil se je v sobo in neprodušno zaprl oknice, le notranja okna je pustil odprta.

Sedel je na posteljo in si prižgal cigareto. Noge je imel vse premočene od morske vode, vendar ni sezul ne čevljev ne nogavic. Misel, da bo Saíd nemara poskusil govoriti z njim, mu ni dala miru. Če bi se Saíd oglašil, je moral biti takoj narej za dejanje. Saíd je vestno ubogal Gouverna, bil je zanesljiv in skoraj do nevidnosti molčeč; toda nekaj je vedel.

»Ne vem, kaj bi dal, da bi še imel tisto pištolo v žepu,« je zamrmral Roy v temi.

Nazadnje je legel kar obleden in v postelji naprej kadil, premišljeval in vlekel na uho.

Čakal je, da bi slišal s hodnika Saidove mirno drsajoče korake in njegovo rahlo trkanje na vrata. Toda začul je povsem drugačen glas.

Šele polagoma mu je prišel do zavesti. Zavedel se ga je nekaj minut prej, preden je mogel reči, da ga sliši. Ko je glas nazadnje zbudil njegovo pozornost, je trajalo več minut, preden ga je opredelil: bilo je človeško mrmljanje, tako tiho in pridušeno, da ga je komaj razločil.

Roy je poslušal in poslušal. Skozi rezo v eni izmed oknic se je prikradel v sobo komar, in njegovo sitno, vsiljivo brežanje je mladega človeka za hip zmotilo. Nazadnje se je oglašilo tik poleg Royeve glave; mladi mož, ki je še vedno ležal, je z obema rokama udaril po blazini in je imel srečo, kajti brežanje se ni več ponovilo.

Tistega nedoločnega, pridušenega mrmljanja pa ni hotelo biti konec.

»Gouverne in Saíd?« je ugibal mladi človek, krčevito vlekoč na uho.

Toda Gouvernova soba je bila nekaj vrat naprej od njegove: Roy je od tod ne bi bil mogel slišati. Da bi bila šla v kako drugo sobo, tudi ni bilo verjetno, ker bi mu bilo to povedalo odpiranje in zapiranje vrat. Mrmrajoči glas je prihajal od blizu, in dalj ko ga je Roy poslušal, bolj gotovo se mu je zdelo, da nastaja v sosednji sobi, ki je ležala na levo od njegove.

»To je hotel,« je rekel mladi človek sam pri sebi. »Nič čudnega ni, da so v hiši še drugi ljudje... Ali,« je premišljeval, »kakšen hotel je to in kakšni ljudje stanujejo v njem? Če je Gouverne tolikanj trdno prepričan, da sva tu varna, je s tem rečeno, da se mora čutiti na pol gospodarja. Hotel beguncev...«

To ga je spomnilo Azzopardijevih besed o hiši v Portu Saidu, kjer je skrta živela in umrla ženska, ki jo je ljubil...

Zlovoljno se je zganil na postelji. Preklete mrmljanje! Niti ni mogel odvrniti svoje pozornosti od tega glasu, niti se ni mogel z mislijo ustaviti ob njem. Privzdignil se je na komolecu in v temi obrnil oči proti levi steni.

Nedoločno, vsiljivo mrmljanje je trajalo kar naprej; toda noben drug glas mu ni odgovarjal. Bilo je takisto, kakor bi nekdo govoril sam s seboj.